

Domenic Cantieni (*1924)

Primarlehrer

Domenic Cantieni wirkte während langer Jahre als Primarlehrer in Chur. Die Liebe zu „seiner“ Stadt veranlasste ihn, zahlreiche kulturhistorische und baugeschichtliche Publikationen über Chur zu verfassen. Eine davon befasst sich mit der Churer Maiensäss-Fahrt, an der Cantieni als Schüler und als Lehrer rund 60-mal teilnahm, am Schluss als Verantwortlicher für den Maiensässumzug.

Salvatorenturm

Amòòl bini - waisch miar hend - öppanamòòla hend d Buaba allai Schual khaa, Maitla hend Arbaiteschual khaa - und de bini mit da Buaba halt a bitzli go d Schtadt aaluaga, nii? Miar hend au zaigt, was a Khilomeeter isch. Vum Obertoor hinderagloffe dr Baan nòò bis zum Khrematorium. Und gsait: so, das isch jetz ai Khilomeeter. Miar hend den apkmässa mit em Rollmeeter, dass si a Begriff hend. Jetz amòòl weg am Salvatooraturm isch emòòl nò glatt ksi. Dò hani au eba amana Taag, wo p Maitla Arbetschuel kha hen, bini mit da Buaba use ge Salvatooraturm. Han dää wella zaiga. Tenn, simmer dötta gschtanda vor dem Salvatooraturm, und tenn haninas erklhäärt. Alti Khuurer mainen immer nò, das sei a Römerturm ksi. Alli verzellan dò vum Römerturm. Dò müass ma guat uufpassa. Das sei nit wòòr, das schtimmi nid. I han dem nòògförscht, wo-n-i denn das zemmagschtellt han vu da Römöer. Das isch nit a Römerturm, das isch an alta Khirchtum us am Früamittelalter. Vunara Khlooschterkircha, a Khloschterturm, und das Khlooschter hät zu Pfääfers khöört. Und denn, dà Turm gseet ma uf aalta Appildiga nò. Denn hannis erklhäärt und gsait: guat uufpassa, dass ma dòò nit alles verzelli. Nit alles glaubi, wo dò verzellt wird. As gäbi dòò Förscher, wo dem nòògengandi. - Wo-n-i das erklhäärt han, khunnt uf ds Mòòl an altbekhannta Khuurer und sait: Jò, grüazi, sind Si mit da Buaba unterwäggs. Verzelland Si dòò vu dem Römerturm. Denn hend den dò dia Buaba sich aglueget und gsait: Haha, isch immer nò aina, wo wider maint, as sei a Römerturm.

Khuurer Maiasäss

Ao d Khadettamusik - i bin sälber nit debei ksii - dia Khadettamusik hen iari Extrauniform khaa. Gits d Khadetta nò?

Jò!

Aber dia Trummler gits nümma im Maiasäss. Das gits nümma. Das khammi nò erinnera. Damals häts natüürli nit aso vil Telefoon khaa. Am Mòrga, wemma uf ds Maiasäss isch un nit gwüsst hät, ma gòòt uf ds Maiasäss, hät ma das müassa bekhannt gee. Und das isch an Apmahhik ksii, dass Khantoonschuel - alto dia Tambuura vu dr Khadettamusigg das bekhannt

gend. Ma hät dòò a ganzi Gruppe khaa, immer Zwaiergruppe, wo denn itailt wòrda sin in gwüssi Schtreggana, was hen müessa-n-abtrommla am Mòrget. Die sind denn am Füüfi scho zemmakhoo und hend denn beschlòssa, ma geng am Sibni uf ds Maiasäss, ni?

Und wenn das beschlòssa wòrda-n-isch, denn hät ma dia Tambùragruppe immer so in Zwaierholonna uf d Tuur gschiggt. Ischt fasch radiaal vu der Altschtadt uus gganga. Dia aint isch hindera vum Obertoor hindera dr Plessuur nòò, niwòòr. Bis uf Maiersbooda hindera hends müassa trummla. Di ander Gruppe isch ds Wälschdörfli usse bis uf Khasärnastròòss usa. Jò, bis über da Schützagaarta-n-use. Di ander Gruppe isch d Riischtròòss aaba bis an d Gaasfabrigg. Di ander Gruppe isch d Masanserschtròòss ussa bis zum Khirhhli. Di ander Gruppe isch d Loeschtròòss dura. Aso hät ma denn dr Bevölkerig bekhannt gge, dass das Maiasäss schtattfindet. Das maa gòòd. Sus hetti ma nüüt gwüsst, dass ma gòòt. Alli hend gglòset: Jetz häts trommlet, s trommlet, jetz gömmer. Und denn isch ma denn am Sibni am Nicolaihoof go sammla, go sich besammla, zum uf ds Maiasäss goo.

Und dò sind alli Schüaler khoo? Das hät ma khöört?

Das hät ma khöört, natüürli scho. Dia zwai Trummler hend denn scho gsòrgt dafüür, dass ma khöört. Miina Bruader isch au bi denna ksii. Waissas genau, wia-n-er nò ggüabt hät im Kheller dunna, ni. Hüt unvorschtellbar!

Maiasäss, was bedütat daas für dii?

Jò, i bin altse öppa sechzg Mòòl ufa, im Ganza. I bin scho als Primaarschüeler bini uufa. Wart, aswoo hani nò a Foti khaa ... (37)

... dò bini nit amòl in d Schual. Dò sind zum Tail nò Papiirkhoschtümiariga ksi. De Brueder isch in d Schuel gganga, de häder mi ao miggnoo! Und dòò bini nò in Khindergaarta, hätter mi mikschaikt. Und denn isch ma zeerscht in ds Naadig, d Eerscht und Zwaikhlässler. Das isch dia khürzisch Schtreggi ksi. Und denn isch ma ufa in ds Khänzali, Fülliaan, und denn isch fertig ksii. Damals. Nòhhär hät das zuoggnoo, sogaar müassa uf da Mittaberg uffa, wo denn d Hoofschuel drzua-kho isch, im sibanasächzgi, häts uf ds Mòòl viar- füüfhundert Schüaler mee khaa, und de hät das nümma Platz khaa uf da Maiasäss. Und denn isch ma usgwicha uf da Mittaberg und sogaar nò uf Juks (Juchs) hät ma müessa. Di Ober-, d Real-schüaler, sind denn bis uf Juks. Und henn zwai, drei Schtund müassa laofa.

Jetz hüt märggt ma daas. Dia möögand offabaar nümma laofa.

I han a Leerer khaa, dr Leerer Schmid, dà isch lang Schäf ksii vum khoschtümiarta-n-Umzug. Und tenn anna im nüünafufzk